

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

{ ४-२२७५७४
४-२२०३०३
४-२२१२३१
४-२१६३७९
४-२२१७४४
फोन्स: ४-२२७३७४

(कृपया पत्रोत्तरमा प्राप्त पत्र संख्या
र मिति उल्लेख गर्नुहोला ।)

बबरमहल

काठमाडौं, नेपाल

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

पत्र संख्या:

च. नं.:

स्थानीय समुदायको सहभागितामा राष्ट्रिय वनको व्यवस्थापन गर्ने नेपाल सरकारको नीति अनुरूप वि.सं २०३० को दशकबाट स्थानीय समुदायको सहभागितामा वन संरक्षण प्रारम्भ भई सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम नेपालको वन क्षेत्रको एक महत्वपूर्ण र सफल कार्यक्रम हो । वन तथा भू-संरक्षण विभाग र साझेदार निकायहरूको आयोजनामा यही २०७९ जेष्ठ २९ देखि ३१ सम्म सामुदायिक वनको पाँच दशकः बदलिदौ परिवेशका अवसरहरू नारा सहित “सामुदायिक वनको सातौ राष्ट्रिय गोष्ठी” सम्भ्य र भव्यरूपमा सम्पन्न भएको छ ।

नेपालमा हाल २२,५१९ सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूले करिब २३,५९,५७७ राष्ट्रिय वनको संरक्षण, व्यवस्थापन र उपयोग गरिरहेका छन् जसबाट करिब ३०,८८५९ लाभान्वित भएका छन् । सामुदायिक वन कार्यक्रमले नेपालमा हरियाली वृद्धि र बनको हैसियतमा सुधार आएको, भू-क्षय नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण र जैविकविविधता संरक्षणबाट प्राप्त उपलब्धिहरू उल्लेखनीय एवं प्रशंसनीय छन् । साथै यस कार्यक्रमले गरिब तथा विपन्न वर्गको जिविकोपार्जन सुधार, सामाजिक वहिस्करणमा परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति वर्गलाई सामाजिक मुलप्रवाहिकरण, महिला वर्गको नेतृत्व विकास तथा सामाजिक सद्व्यवहार कायम राख खेलेको योगदान र भूमिका पनि उत्कृष्ट स्मरण योग्य छन् । सामुदायिक बनले ग्रामीण पूर्वाधार विकास र रोजगारीका अवसरहरू सृजनाको माध्यमबाट स्थानीय र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समेत योगदान रही आएको छ ।

“सामुदायिक वनको सातौ राष्ट्रिय गोष्ठी”मा वन सुशासन र संस्थागत विकास (Forest Governance and Institution), वनको पर्यावरण र व्यवस्थापन (Forest Ecology and Management), वनको आर्थिक विकास र जिविकोपार्जन (Forest Economics and Livelihoods) लाई मूल विषयगत क्षेत्र बनाई २७ वटा कार्यपत्र, ९ वटा विषय समर्पित (Dedicated Paper) र ९ वटा समुदायका आवाजहरू (Community Voice) हरू माथि छलफल भएको थियो । सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका पदाधिकारी, साझेदार निकायका प्रमुख/प्रतिनिधि, डिभिजनल वन अधिकृत, प्रदेश वन निर्देशक, प्रदेश सचिव सहित विकास साझेदार निकायका प्रमुख/प्रतिनिधि समेत गरी ५०० जना भन्दा बढीको प्रत्यक्ष सहभागितामा सम्पन्न भएको थियो । सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको समिक्षा गर्दै मूलतः “Rethinking Regularity Framework”, “Current Impasse And Future Of Forest Management In Community Forestry”, “Transforming Community Forestry From Subsistence To Enterprising Mode” मा गहन छलफल गरी वन सुशासन, उत्पादन र उत्पादकत्व तथा वन व्यवस्थापन, वन उद्यम, समावेशीकरण जस्ता विषयमा सबै पक्षहरूविच समान धारणा विकास भएको छ ।

सामुदायिक वनको माध्यमबाट नेपालको वन, वनस्पति, प्राकृतिक वातावरण, भू तथा जलाधार र जैविक विविधताको संरक्षण, व्यवस्थापन र सदुपयोगबाट स्थानीय एवं राष्ट्रिय अर्थतन्त्र र सामुदायिक विकासमा पुग्दै आएको योगदान, सामुदायिक बनले स्थानीय लोकतन्त्र, समावेशीकरण, लैङ्गिक समता र मूलप्रवाहिकरण, सामाजिक न्याय र समाज रूपान्तरणका क्षेत्रमा खेल्दै आएको भूमिकाको उच्च कदर गर्दै “समृद्धिका लागि वन” भन्ने राष्ट्रिय अठोटलाई सामुदायिक बनबाट उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने प्रतिबद्धता जनाउँदै २५ बुँदै साझा घोषणा पत्र जारी गरिएको छ । तीन दिने “सामुदायिक वनको सातौ राष्ट्रिय गोष्ठी”मा सरोकारवालहरूको सहभागिता, समान धारणा विकासले ऐतिहासिक भएको छ । यो सफलता समुदाय, वन क्षेत्रका सबै निकाय र साझेदार सरोकारवाला समेतको सामुहिक प्रयासबाट मात्र सम्भव भएको हो । तसर्थ, यसमा प्रत्यक्ष योगदान गर्नु हुने प्रदेशका वन मन्त्रालय, प्रदेश वन निर्देशानलय, डिभिजनल वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, वन उपभोक्ता समूह, स्थानीय समुदाय र विभागका कर्मचारी साथै विभिन्न रूपमा सहयोग गर्नु हुने संघ संस्था, विकाश साझेदार, संचारकर्मी एवं सहभागि महानुभावहरू लगायत सम्बन्धित सबैमा हार्दिक आभार तथा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

डा. राजेन्द्र के.सी.
महानिर्देशक